

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
з дисципліни «Міжнародно-політичне регіонознавство»

рівень вищої освіти : другий (магістерський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітні програми : «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» / «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»

спеціалізація

вид дисципліни : обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладачі:

Лиман Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Парфіненко Анатолій Юрійович, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства ХНУ імені В. Н. Каразіна.

2. Навчальний контент:

Розділ 1. Основні проблеми та аспекти міжнародно-політичного регіонознавства

Тема 1. Міжнародно-політичне регіонознавство як навчальна дисципліна та напрям наукової діяльності

Проблема інституціоналізації та самоназви міжнародно-політичного регіоноведення. Різні темпи розвитку країнознавчих-регіонознавчих досліджень на Заході, в СРСР і на пострадянському просторі. «Холодна війна» та країнознавчі-регіонознавчі студії. «Area studies» як міждисциплінарна галузь зарубіжних наукових досліджень географічних, національних та культурних регіонів в другій половині 1940-1990-і рр. Нові наукові й освітні програми регіонознавства. «Regional studies» як тренд міжнародного дипломатичної й бізнес-освіти, навчальних стажувань та наукових досліджень. Вплив країнознавства і регіонознавства на міжнародно-політичні науки. Об'єкт, предмет і завдання міжнародно-політичного регіонознавства як комплексної навчальної та наукової дисципліни.

Тема 2. Регіональний структурний рівень системи міжнародних відносин

Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин. Проблема визначення понять «регіон» і «міжнародно-політичний регіон». Класифікація регіонів. Міжнародно-політичні регіони на макрорегіональному і субрегіональному рівнях. Структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах. Системний підхід під час аналізу регіональних аспектів міжнародних відносин.

Тема 3. Глобалізація і регіоналізація

Актуальність вивчення регіонознавства. Дві тенденції: глобалізація і регіоналізація. Глобалізаційні і регіоналізаційні процеси на різних етапах історичного розвитку. Держави, імперії й регіони Стародавнього світу. Феодальна роздробленість і централізація в Середні віки. Абсолютизм, колоніалізм і національно-визвольний рух Нового часу. Сучасна глобалізація і регіоналізація. Проблеми, що породжуються глобалізацією. Соціально-економічні, політичні та культурні наслідки глобалізації для регіонів світу. Регіоналізація як закономірний наслідок глобалізації. Регіоналізація та регіоналізм. Теоретичні підходи до аналізу феномена регіоналізації. Сучасні геополітичні моделі регіоналізації.

Тема 4. Процеси європейської інтеграції та регіоналізації

Історичні форми європейської інтеграції в Давнину. Форми європейської інтеграції в Середні віки та у Модернову добу. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі в першій половині ХХ ст. Початковий етап західноєвропейської інтеграції (до 1957 р.). Регіональні об'єднання Західної Європи в другій половині 50-х - 80-ті роки. Регіональна інтеграція країн Східної Європи в кінці 1940-х - 1980-ті роки. Підготовка та реалізація "Угоди про Європейський Союз". Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі. Перспективи та проблеми європейської інтеграції. Брекзит 2016. Європейська регіональна інтеграція і НАТО. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі.

Тема 5. Процеси політичної регіоналізації на Американському континенті

Процеси регіоналізації у доколумбовій Америці та в період Великих географічних відкриттів. Інтеграційні й дезінтеграційні процеси в Америці в кінці ХVІІІ – на початку ХХ ст. Перша регіональна політична організація Америки – Панамериканський союз. Військова інтеграція країн Америки під час та по закінченні Другої світової війни. Створення та діяльність Організації американських держав. Особливості регіональної взаємодії в Американському регіоні в епоху Холодної війни. Інтеграційні процеси в Південній Америці

на зламі XX – XXI ст. Створення та основні напрямки діяльності МЕРКОСУР. Інтеграція північноамериканських держав в кінці XX – на початку XXI ст.

Тема 6. Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці

Регіони Близького і Середнього Сходу та Африки у Давнину та Середні віки. Процеси регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці в XVI – першій половині XX ст. Створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав. Регіональні військово-політичні організації Близького та Середнього Сходу другої половини XX ст. Арабо-ізраїльські війни та їх вплив на регіональні процеси. Інтеграційні процеси в арабському світі в другій половині XX – на початку XXI ст. (ОАР, Хашимітська Арабська Федерація та ін.). Організація ісламської конференції : завдання та основні напрями діяльності. Процес деколонізації Африки і формування ідей panafricanism. Проекти регіоналізації на 1-й конференції народів Африки в Аккрі (1958). Створення та основні напрями діяльності Організації Африканської Єдності (ОАЄ). Політичні та поргівельно-економічні регіональні об'єднання сучасної Африки .

Тема 7. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР

Регіони Східної та Південної Азії у Давнину та в Середні віки. Особливості регіональної взаємодії у Східній та Південній Азії у Модернову добу. Регіональні політичні процеси в Азії в 1914-1945 рр. Загальна характеристика та фактори розвитку підсистеми міжнародних відносин Південної Азії в середині XX – на початку XXI ст. Індо-пакистанські конфлікти та проблема безпеки у Східній Азії. Ядерний чинник в міжнародних відносинах регіону. Створення та еволюція АСЕАН. Причини перетворення Китаю на сучасного економічного лідера регіону. Шанхайська декларація 1996 р. Основні напрями регіонального співробітництва в рамках ШОС. Основні параметри регіональної політики Австралії та Нової Зеландії.

Розділ 2. Міжнародна діяльність політичних еліт, партій, угруповань регіонів світу

Тема 8. Міжнародна діяльність політичних еліт. Політичні еліти Європи

Поняття «політична еліта», її структура та функції. Міжнародна регіональна та глобальна еліти. Міжнародна діяльність політичних еліт Європи в античну епоху. Міжнародна діяльність політичних європейських еліт епохи Середньовіччя. Роль Церкви і лицарської ідеології в процесі формування її зовнішньополітичних доктрин. Зовнішньополітичні імперативи європейської буржуазії Нового часу. Зовнішньополітичні інтереси еліт країн Західної Європи в XX ст. Партійна еліта СРСР та комуністичних країн Центрально-Східної Європи та її діяльність в регіональних організаціях. Особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору. Європейські політичні еліти і сучасний етап регіоналізації.

Тема 9. Міжнародна діяльність політичних еліт Американського регіону

Політичні еліти доколумбової Америки та періоду Великих географічних відкриттів. Зовнішньополітичні доктрини колоніальних еліт Америки XVI-XVIII ст. Зіткнення інтересів еліт та Американська революція. Зовнішньополітична діяльність еліт Південної та Північної Америки в XIX ст. Міжнародна діяльність політичних еліт США, Канади, Латинської Америки в кінці XIX - першій половині XX ст. Процеси регіоналізації та інтереси політичних еліт США і Канади в другій половині XX ст. Напрями регіонального співробітництва політичних еліт країн Латинської Америки в другій половині XX ст. Сучасний етап розвитку і міжнародної діяльності політичної еліти США. Роль еліт латиноамериканських країн в процесах сучасної регіоналізації

Тема 10. Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки

Зовнішньополітична діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу й Африки у Давнину та Середні віки. Османська імперія як регіональний лідер і зміни в етно-конфесійному складі та доктринах регіональних еліт. Колоніальні захоплення європейців і створення колоніальної еліти в Африці, на Близькому і Середньому Сході. Вплив деколонізації і Холодної війни на зовнішньополітичні пріоритети еліт в країнах Близького і Середнього Сходу та Африки. Особливості складу та зовнішньополітичних інтересів політичних еліт Близького і Середнього Сходу в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Форми співробітництва та протистояння політичних еліт країн Африки в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Використання в політичних цілях релігійного фундаменталізму сучасними елітами Близького і Середнього Сходу та Африки.

Тема 11. Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР

Особливості формування політичних еліт країн Азії у Давнину та в Середні віки й їх зовнішньополітичні інтереси. Політичні еліти країн Азії доби Нового часу в процесах регіональної взаємодії Сходу і Заходу. Боротьба політичних еліт країн Азії за національне визволення в першій половині ХХ ст. та проекти регіональної інтеграції. Холодна війна і проблема вибору вектора регіональної і позарегіональної співпраці азіатських політичних еліт. Процес формування і склад комуністичних еліт КНР, ДРВ (СРВ), КНДР. Генезис сучасної політичної еліти Китаю. Рівні регіональної взаємодії політичних еліт Азії і АТР на сучасному етапі. Основні суперечності сучасних політичних еліт Азії і АТР на регіональному і глобальному рівні.

Тема 12. Міжнародна діяльність регіонально-політичних партій зарубіжних країн

Фактори виникнення регіональних політичних партій країн сучасного світу. Особливості та типологізація регіональних партій Європи. Регіони та регіональні партії як учасники міжнародних відносин: досвід регіонального розвитку Євросоюзу. Євроскептицизм як різновид європейського регіоналізму. Погляди і організаційні структури євроскептиків. Причини феномену та основні напрями діяльності «регіонально-федеральної» партії Баварії ХСС. Моделі регіональних виборів та регіональні референдуми. Макрорегіональний рівень міжнародної діяльності регіональних партій.

Тема 13. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу

Міжнародна організована злочинність у Давнину. Піратство і боротьба з ним стародавніх держав. Рівень організованої злочинності в Середні віки. Захист від групових злочинів в судейниках («Правдах») нових варварських держав. Піратство в Середні віки і Новий час. Організована злочинна діяльність Британської Ост-Індської компанії. Основні етапи міжнародної діяльності організованої злочинності в ХХ ст. Сучасна організована злочинність: визначення та напрямки міжнародної діяльності в епоху глобалізації. Транснаціональні злочинні організації. Обсяги грошових оборотів транснаціональних злочинних організацій та їхні політичні проекти на національному, регіональному, глобальному рівнях. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Європи. Організована злочинність в США. Роль бутлегерства в становленні організованої злочинності США. Представники організованої злочинності США у виконавчих та законодавчих органах країни й міжнародних організаціях. Міжнародна діяльність організованої злочинності Латинської Америки. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Азії. Японська якудза. Китайські тріади. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Африки.

Тема 14. Регіональні політичні конфлікти

Сутність та базові причини регіональних політичних конфліктів. Історичні форми регіональних політичних конфліктів у Давнину, Середні віки, Новий час. Особливості

регіональних політичних конфліктів у ХХ ст. Тиологізація та види регіональних політичних конфліктів сучасності. Прояв регіоналістських і сепаратистських тенденцій в політиці еліт. Поміrkована, радикальна, екстремістська форми регіоналізму. Поняття, сутність, регіональні рівні націоналізму, націонал-сепаратизму, політичного екстремізму, тероризму. Політизація ісламу та її наслідки для розвитку конфліктів на мікро- і макрорегіональному рівні. Особливості етнонаціональних та політичних конфліктів на пострадянському просторі. Управління регіональним конфліктом. Стратегії врегулювання регіональних конфліктів.

Тема 15. Україна в інтеграційних процесах сучасності

Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку. Історичні регіони та сучасний адміністративний устрій України. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації. Політика України щодо інтеграційних проєктів на пострадянському просторі: СНД, ЄврАзЕС, ГУУАМ тощо. Євроатлантична інтеграція України. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України з НАТО та ЄС. Сутність і зміст регіональної політики України. Сучасна політика децентралізації. Історія формування та сучасний склад політичної еліти в Україні. Регіональна еліта і механізми її впливу на регіональний політичний процес і реалізацію державної політики в Україні. Регіональні рухи й організації України.

Рекомендована література

Методичне забезпечення

Лиман С. І, Міжнародно-політичне регіонознавство : навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньої програми Міжнародні відносини та регіональні студії» / С. І. Лиман, А. Ю. Парфіненко. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 56 с.

Основна література

1. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Луганськ: Альма-матер, Знання, 2002. 664 с.
2. Горобець І.В. Процеси формування системи регіональної безпеки в Південній Азії (початок 1990-х – середина 2010-х років). К.: Міленіум, 2017. 418 с.
3. Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору : навч. посіб. К., 2012. 228 с.
4. Євроатлантичне співробітництво та міжнародні організації : навчальний посібник / [Деменко О. Ф. та ін.] ; під заг. ред. канд. іст. наук, доц. Пошедіна О. І. К. : НУОУ, 2011.
5. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.]. К. : НАДУ, 2016. 288 с.
6. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / С. В. Віднянський [та ін.]; НАН України, Інститут історії України. К.: Генеза, 2004. 616 с.
7. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): навч. посіб. / О. П. Іваницька. К.:Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
8. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.

9. Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.
10. Історія дипломатичних відносин у ХХ сторіччі / М. Й. Марущак. Вінниця : Нова Кн., 2008. 365 с.
11. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
12. Ніпіаліді О. Регіон Великого Близького Сходу і Північної Африки у сучасній системі міжнародної безпеки // Економічний аналіз. 2021. Том 31. № 3. С. 33-42.
13. Сидорук Т., Павлюк В. Вступ до європейських студій: Навчальний посібник, Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020.
14. Шишкін І. Азійські країни АТР: державний лад, політичні системи, зовнішня політика : навчальний посібник. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. 124 с.
15. Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія. Одеса: ОНУ, 2020. 176 с.

Допоміжна література

1. Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Монографія. / Макаренко Є.А., Погорська І.І., Рижков М.М. та ін. К.: Центр вільної преси, 2014. 472 с.
2. Бебик В. М. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика / В. М. Бебик, С. О. Шергін, Л. О. Дегтерьова. К.: Університет «Україна», 2006. 208 с.
3. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с.
4. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
5. Біла книга 2021. Оборонна політика України. Київ: Міністерство оборони України, 2022. 120 с.
6. Брусиловская О. И. Системная трансформация посткоммунистических стран Центральной и Восточной Европы: российские и украинские исследования в XXI ст. // Środkowoeuropejskie Studia Polityczne. 2018. № 4. 2018. S. 113-134.
7. Блій де Г. Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. / Г. де Блій, П. Муллер, О. Шаблій. К.: Либідь, 2004. 740 с.
8. Верменич Я. В. Історична регіоналістика в Україні / Я.В. Верменич // Український історичний журнал. 2001. № 6.
9. Володін П.В. Сучасні проблеми глобального світу // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2010. № 40. С. 95-103.
10. Вонсович О. С. Недоліки системи євроатлантичної безпеки у ХХІ ст. // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: збірник наукових праць К., 2016. С. 25-34.
11. Воронов І. О. Глобалізація і політика: реалії і перспективи соціальних трансформацій / І. О. Воронов. К.: Генеза, 2004. 287 с.
12. Гелд Д., МакГрю Е., Голдблатт, Д. Перратон Дж. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура. К.: Фенікс, 2020. 584 с.
13. Глобалізація і сучасний міжнародний процес: монографія / за заг. ред. Б. Гуменюка і С. Шергіна. К. : Університет «Україна», 2009. 508 с.
14. Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с.
15. Годлюк А.М. Специфіка партнерських відносин в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: Росія, Китай, США // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: збірник наукових праць К., 2016. С.134-143.
16. Городня Н.Д. АСЕАН: створення й етапи розвитку // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Історія. 2010. Вип.102. С.7-10.

17. Гошовська В. А. Українська еліта у державотворчому процесі сучасної України / В. А. Гошовська. К. : НАДУ, 2013. 201 с.
18. Дужа І.А. Еволюція політики США в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: монографія / Дужа І.А. Біла Церква: ДНВЗ «БНАУ», 2018. 198 с.
19. Журавльова Л. В. Політика Сполучених Штатів Америки щодо протидії незаконному обігу наркотиків у діалозі США – Латинська Америка (1980-ті – 1990-ті рр.) // *Zarozhzhia Historical Review*. 2021. Vol. 5(57). С. 208-218.
20. Зимогляд В. Я. Регіон у системі міжнародних відносин / В. Я. Зимогляд // *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»* 2014. № 4 (23).
21. Ігнат'єв П. М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. посіб. / П.М. Ігнат'єв. Чернівці: Книги ХХІ ст., 2006. 424 с.
22. Ігнат'єв П.М. Індія на шляху до лідерства в Південній Азії / П.М. Ігнат'єв. Чернівці: Книги – ХХІ, 2006. 504 с.
23. Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; уклад.: К. К. Баранцева, О. І. Пошедін, Л. А. Шереметьєва; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с.
24. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ ст.): Навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І.Плазова. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139 с.
25. Історія середніх віків: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. істор. спец. / Ліхтей І., Надтока Г.М., Король В.Ю.; за заг. ред. Г.М. Надтоки. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2018. 800 с.
26. Історія сучасного світу : соціально-політична історія. XV - початку ХХІ століть : навч. посіб. / [Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов [та ін.]; за ред. Ю. А. Горбаня. 4-те вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2012. 438 с.
27. Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.
28. Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу: Монографія. К., 2002.
29. Корсунський С. Як побудувати відносини з країнами Азії. Харків: Vivat, 2021. 288 с.
30. Кузь О. М. "Європа регіонів" як ідентичний проект / О. М. Кузь // *Політико-правова ментальність українського соціуму в умовах європейської інтеграції : монографія* / [О. О. Безрук, В. С. Бліхар, Л. М. Герасіна та ін.] ; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2019. С. 149–165.
31. Культурно-цивілізаційний простір Європи і України: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: кол. монографія / керівник авторського колективу А.І Кудряченко // *Інститут європейських досліджень НАН України*. К. : Університет "Україна", 2010. 405 с.
32. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Нерівні клітини шахівниці: чому успіхи туризму в Хорватії можуть наблизити новий регіональний конфлікт / С. І. Лиман, А. Ю. Парфіненко // *Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11 квітня 2019 року, м. Харків)*. Харків, 2019. С. 109-113.
33. Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Нормандські формати : відомий регіон як актор та символ у міжнародних відносинах Х – ХХІ ст. / С. І. Лиман, А. Ю. Парфіненко // *Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу : матеріали II-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 16 квітня 2020 року)*. Х., 2020. С. 93-100.
34. Лиман С. І. Оборонний пакт AUKUS : інструмент безпеки чи крок до загострення конфліктів в Індо-Тихоокеанському регіоні // *Міжнародні економічні відносини*.

- Сталий розвиток України в умовах глобалізації та Європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. ФЕНІКС-2022: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (31 травня 2022 року, м. Харків). Х., 2022. С. 93-95.
35. Лиман С. Військово-політична співпраця Франції та Кіпру в 2017-2022 рр. й проблеми регіональної безпеки // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: Україна і світ в умовах воєнних викликів. (30 червня 2022 року). Суми, 2022. С. 31-34.
 36. Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (Історикофілософський аспект): Монографія / О. І. Гуржій, С. П. Мосов, Макаров В. Д. та ін. К.: Знання України, 2006. 356 с.
 37. Лускалова К. Є. Українсько-румунські відносини в контексті формування регіональної мережі союзництва України з сусідніми державами-членами євроатлантичної спільноти // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: збірник наукових праць К., 2016. С. 95-106.
 38. Ляшенко Т.М. Регіональні організації та структури в Центральній Азії: співробітництво чи суперництво? // Історичні передумови становлення зовнішньополітичної орієнтації країн пострадянського простору: зб. наук. праць. К., 2020. С. 117–125.
 39. Малик Я. Й. Організація Північноатлантичного Договору: зміст і характер діяльності: навчальний посібник / Я. Й. Малик, Ю. М. Мороз. Львів: ПАІС, 2006. 90 с.
 40. Матвієнко В. М. Україна в міжнародних організаціях. Історія і сучасність : навч. посіб. / В. М. Матвієнко, А. П. Сапсай. Київ : ВПЦ “Київський університет”, 2014. 287 с.
 41. Мельник В. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи / В. Мельник, Л. Скочиляс // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2002. Вип. 4.
 42. Міжнародні організації: навч. посіб. / Ред. Ю.Г. Козак. К.: Центр навчальної літератури, 2009. 223 с.
 43. Мокій А.І., Яхно Т.П., Бабець І.Г. Міжнародні організації. К., 2011.
 44. Міхейченко М. А. ПАР в сучасній системі міжнародних відносин в Південній Африці / М. А. Міхейченко // *Philosophy and political science in the context of modern culture*. 2019. Т. 11. № 2. С. 95-102.
 45. Мішин О. Миротворча діяльність Африканського союзу / О. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 98, ч. 1. С. 3–5.
 46. Мішин О. В. Особливості формування та функціонування безпекових механізмів Африканського Союзу / О. В. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 95, ч. 1. С. 13–17.
 47. Новітні виклики у відносинах України та ЄС : монографія / Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін, М. Є. Чулаєвська [та ін.] ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Л. А. Шереметьєвої. Київ : НАДУ, 2016. 136 с.
 48. Ороховська Л.А. Глобалізм та геополітика в добу глобалізації / Л.А.Ороховська // Проблеми системного підходу в економіці: збірник наукових праць. 2020. Випуск 1 (75). Частина 1. С.19-24.
 49. Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / За ред. С. Максименка. К.: Логос, 2000. 72 с.
 50. Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відп. ред. М. І. Долішній. Л.: ІРД НАНУ, 2001. 720 с.
 51. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навчально-методичний посібник із курсу. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 412 с.

52. Сидорук Т., Павлюк В. Вступ до європейських студій: Навчальний посібник, Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020.
53. Сокур С. П. Лобістська діяльність у країнах та інституціях ЄС: монографія / С.П.Сокур; Київськ. нац. унів. ім. Т.Г. Шевченка. Київ. 2020. 256 с.
54. Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Дж. Стігліц. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 362 с.
55. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія / В. М.Бєбик, С. І. Копійка, Є. А. Макаренко та ін. . К.: Вадекс, 2019. 442 с.
56. Студенніков І. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату / І. Студенніков // Регіональна історія України. 2007. №1. С. 67-78.
57. Ткаченко В. Україна: quo vadis – куди йдемо? / В. Ткаченко. К.: ЛОГОС УКРАЇНА, 2017. 422 с.
58. Транснаціональні корпорації / І. О. Давидова, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Харків : Форт, 2018. 175 с.
59. Філь Ю.С. Індуські вестернізовані еліти Північної Індії (1858–1921). Київ: Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2018. 220 с.
60. Черногор Я. О. Вишеградська група: багатостороннє співробітництво та узгодження інтересів // Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: збірник наукових праць К., 2016. С. 55-62.
61. Шамраєва В.М. Європейський Союз: історичні, правові та інституційні основи : підручник / В.М. Шамраєва. Х. : Вид-во ХАР РІ НАДУ «Магістр», 2014. 160 с.
62. Шергін С.О. Політичні системи та політичні еліти пострадянських держав за умов глобалізації / С.О. Шергін . Проблеми всесвітньої історії. 2018. № 2. С. 9-24.
63. Doroshko M. S., But S. A. China-India's conflict of interest in the region of South Asia // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2020. Випуск 142. С. 4-14.
64. Keating M. Regions and Regionalism in Europe / M. Keating. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2004. 692 p.
65. Laursen F. Chapter 1. Regional Integration: Some Introductory Reflections // Comparative Regional Integration. Europe and Beyond / F. Laursen. Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2010. 282 p.
66. Organized Crime in Europe: Conceptions and Realities // Policing: A Journal of Policy and Practice, 2(1), 2008. P. 7-17.
67. Roett R., Paz G. Latin America and the Asian Giants. Evolving Ties with China and India. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2016. 336 p.
68. Ritzer G., Dean P. Globalization: Conceptualization, Origins, and History. 2nd Edition. Oxford, 2019. 606 p.
69. Schultz M. Regionalization in a Globalizing World. A Comparative Perspective on Forms, Actors and Processes / M Schultz, F., Soderbaum, J. Ojendal. L. N. Y.: Zed Books, 2001. P. 250-266.
70. Shcholakova H. V., Paleshko Y. S., Horozhankina N. A. Information and analytical activity in international regional and country studies // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2021. Вип. 148. С. 18-26.
71. Slocum N. Identity and Regional Integration II Global Politics of Regionalism. Theory and Practice. Ed. by M. Farrell et. oth. / N. Slocum, L. Van Langqrihove. London.: Pluto Press, 2005. P. 137-154.
72. Steger M. B. Globalization : A Very Short Introduction / M. B. Steger. – 4th ed. Oxford, United Kingdom ; New York, USA : Oxford University Press, 2017. 148 p.
73. Stern P.C., Druckman D. (eds.). International Conflict Resolution after the Cold War. Washington, DC: National Academy Press, 2000. 626 p.
74. Vayrynen R. Regionalism: Old and New // R. Vayrynen / International Studies Review. 2003. Mar. Vol. 5. No. 1. P. 25-51.

75. Webel C., Galtung J. (Eds.). Handbook of Peace and Conflict Studies. N.Y.: Routledge, 2007. 406 p.
76. Winkler H. Zerplicht der Westen? Über die gegenwertige Krise in Europa und Amerika. Munchen: Suhrkamp, 2017. 360 s.
77. Young T. Readings in the International Relations of Africa. Indiana. Indiana University Press: 2016. 384 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. ASEAN Foreign Ministers' Statement on The Situation in Ukraine. ASEAN. February 26, 2022. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2022/02/ASEAN-FM-Statement-on-Ukraine-Crisis-26-Feb-Final.pdf>.
2. Беззуб І. Регіональна політика в Україні: сучасний стан та стратегія реформування [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.nbuviap.gov.ua/index.php?...id..>
3. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ_Рег_он_пол_т%20\[Режим%20совместимости\].pdf](https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ_Рег_он_пол_т%20[Режим%20совместимости].pdf)
4. Про засади державної регіональної політики Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
5. Регіони України - Постійне представництво України при Раді Європи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://coe.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/info/regions>
6. Студенников І. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://history.org.ua/JournALL/regions/1/5.pdf>
7. Bailly S..The Region : A basic Concept for understanding local Areas and Global Systems // Cybergegeo.-Article 42.- May 2007 [Електронний ресурс]. Режим доступу: : <http://www.cybergegeo.eu/index333.html>
8. The British political class [Електронний ресурс]. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.economist.com/britain/2017/06/10/the-british-political-class-is-not-up-to-the-job>

2. Плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи

Семінарське заняття 1. Міжнародно-політичне регіонознавство як наука і навчальна дисципліна

План семінару / Питання для обговорення

1. Проблема інституціоналізації і самоназви міжнародно-політичного регіонознавства.
2. Теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин.
3. Об'єкт, предмет і завдання міжнародно-політичного регіонознавства.

Семінарське заняття 2. Регіональний рівень системи міжнародних відносин

План семінару / Питання для обговорення

1. Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин.

2. Проблема визначення понять «регіон» і «міжнародно-політичний регіон».
3. Класифікація регіонів.
4. Міжнародно-політичні регіони на макрорегіональному і субрегіональному рівнях.
5. Структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах
6. Системний підхід під час аналізу регіональних аспектів міжнародних відносин.

Семінарське заняття 3 (4). Процеси європейської інтеграції та регіоналізації

План семінару / Питання для обговорення

1. Початковий етап західноєвропейської інтеграції.
2. Регіональні об'єднання Західної Європи в другій половині 50-х - 80-ті роки.
3. Регіональна інтеграція країн Східної Європи в кінці 1940-х - 1980-ті роки.
4. Підготовка та реалізація "Угоди про Європейський Союз".
5. Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі.
6. Перспективи та проблеми європейської інтеграції. Брекзінт 2016.
7. Європейська регіональна інтеграція і НАТО.

Семінарське заняття 4 (6). Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці

План семінару / Питання для обговорення

1. Регіони Близького і Середнього Сходу та Африки у Давнину та Середні віки.
2. Процеси регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці в XVI – першій половині XX ст.
3. Створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав.
4. Регіональні військово-політичні організації Близького та Середнього Сходу другої половини XX ст.
5. Арабо-ізраїльські війни та їх вплив на регіональні процеси.
6. Інтеграційні процеси в арабському світі в другій половині XX – на початку XXI ст. (ОАР, Хашимітська Арабська Федерація та ін.)
7. Організація ісламської конференції : завдання та основні напрями діяльності.
8. Процес деколонізації Африки і формування ідей панафриканізму. Проекти регіоналізації на 1-й конференції народів Африки в Аккрі (1958).
9. Створення та основні напрями діяльності Організації Африканської Єдності.
10. Політичні та поргівельно-економічні регіональні об'єднання сучасної Африки .

Семінарське заняття 5 (9). Міжнародна діяльність політичних еліт Америки

План семінару / Питання для обговорення

1. Політичні еліти доколумбової Америки та періоду Великих географічних відкриттів.
2. Зовнішньополітичні доктрини колоніальних еліт Америки XVI-XVIII ст. Зіткнення інтересів еліт та Американська революція.
3. Зовнішньополітична діяльність еліт Південної та Північної Америки в XIX ст.
4. Міжнародна діяльність політичних еліт США, Канади, Латинської Америки в кінці XIX - першій половині XX ст.

5. Процеси регіоналізації та інтереси політичних еліт США і Канади в другій половині ХХ ст.
6. Напрями регіонального співробітництва політичних еліт країн Латинської Америки в другій половині ХХ ст.
7. Сучасний етап розвитку і міжнародної діяльності політичної еліти США.
8. Роль еліт латиноамериканських країн в процесах сучасної регіоналізації.

Семінарське заняття 6 (10). Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки

План семінару / Питання для обговорення

1. Зовнішньополітична діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу й Африки у Давнину та Середні віки.
2. Османська імперія як регіональний лідер і зміни в етно-конфесійному складі та доктринах регіональних еліт.
3. Колоніальні захоплення європейців і створення колоніальної еліти в Африці, на Близькому і Середньому Сході.
4. Вплив деколонізації і Холодної війни на зовнішньополітичні пріоритети еліт в країнах Близького і Середнього Сходу та Африки.
5. Особливості складу та зовнішньополітичних інтересів політичних еліт Близького і Середнього Сходу в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
6. Форми співробітництва та протистояння політичних еліт країн Африки в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
7. Використання в політичних цілях релігійного фундаменталізму сучасними елітами Близького і Середнього Сходу та Африки.

Семінарське заняття 7 (14). Регіональні політичні конфлікти

План семінару / Питання для обговорення

1. Сутність та базові причини регіональних політичних конфліктів.
2. Історичні форми регіональних політичних конфліктів у Давнину, Середні віки, Новий час.
3. Особливості регіональних політичних конфліктів у ХХ ст.
105. Типологізація та види регіональних політичних конфліктів сучасності.
4. Прояв регіоналістських і сепаратистських тенденцій в політиці еліт. Поміркована, радикальна, екстремістська форми регіоналізму.
5. Поняття, сутність, регіональні рівні націоналізму, націонал-сепаратизму, політичного екстремізму, тероризму.
6. Політизація ісламу та її наслідки для розвитку конфліктів на мікро- і макрорегіональному рівні.
7. Особливості етнонаціональних та політичних конфліктів на пострадянському просторі.
8. Управління регіональним конфліктом.
9. Стратегії врегулювання регіональних конфліктів.

Семінарське заняття 8 (15). Україна в інтеграційних процесах сучасності

План семінару / Питання для обговорення

1. Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку.
2. Історичні регіони та сучасний адміністративний устрій України.
3. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації.
4. Політика України щодо інтеграційних проектів на пострадянському просторі: СНД, ЄврАзЕС, ГУУАМ тощо.
5. Євроатлантична інтеграція України. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України з НАТО та ЄС.
6. Сутність і зміст регіональної політики України. Сучасна політика децентралізації.
7. Історія формування та сучасний склад політичної еліти в Україні.
8. Регіональна еліта і механізми її впливу на регіональний політичний процес і реалізацію державної політики в Україні.
9. Регіональні рухи й організації України.

Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Міжнародно-політичне регіоназнавство як наука і навчальна дисципліна

Питання до теми самостійної роботи:

1. Якими є основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин?
2. Проаналізуйте специфіку центрів вивчення країнознавства та регіоназнавства в сучасному світі, зокрема в Україні.
3. Якими є головні напрями діяльності Міжнародної асоціації регіональної науки та Асоціації регіональних досліджень?
4. У чому полягає проблема самоназви міжнародно-політичного регіоназнавства?
5. Визначте ключові елементи навчальної дисципліни, яка вивчає міжнародно-політичне регіоназнавство.
6. У чому полягають об'єкт, предмет і завдання міжнародно-політичного регіоназнавства.

Література:

- Верменич Я. В. Історична регіоналістика в Україні / Я.В. Верменич // Український історичний журнал. 2001. № 6.
- Зимогляд В. Я. Регіон у системі міжнародних відносин / В. Я. Зимогляд // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2014. № 4 (23).
- Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.
- Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.
- Круш П. В. Регіональне управління / П.В. Круш, О.О. Кожемяченко. К.: ЦУЛ, 2007. 248 с.
- Мельник В. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи / В. Мельник, Л. Скочилас // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2002. Вип. 4.
- Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.

Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підручник / А.Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О.О. Любіцева. К.: Знання, 2015. 551 с.

Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відп. ред. М. І. Долішній. Л.: ІРД НАНУ, 2001. 720 с.

Студенніков І. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату / І. Студенніков // Регіональна історія України. 2007. №1. С. 67-78.

Регіонознавство : підручник для студ. ВНЗ. / В.В. Копійка та ін. ; за аг. Ред. Л.В.Губерського, В.А. Смолія. К.: Київський університет, 2014. 638 с.

Тема 2. Регіональний рівень системи міжнародних відносин

Питання до теми самостійної роботи:

1. Як здійснюється формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин?
2. Схарактеризуйте ознаки конструктивного і деструктивного зовнішнього втручання та його вплив на формування регіональних комплексів.
3. У чому полягає проблема визначення понять «регіон» і «міжнародно-політичний регіон»?
4. Зробіть порівняльний аналіз трактування поняття «регіон» в працях Б. Бьюзана, Б. Хеттне, Дж. Ная, К. Дойча.
5. Наведіть класифікацію регіонів.
6. Схарактеризуйте міжнародні політичні регіони як продукт міжнародних взаємодій.
7. Якою є структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах?

Література:

Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Луганськ: Альма-матер, Знання, 2002. 664 с.

Горбулін В. Гібридна реальність нового світоустрою: необхідність іншого політичного бачення / В. Горбулін // Україна дипломатична: Науковий щорічник. 2017. Вип. XVIII. С. 560-571.

Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.]. К. : НАДУ, 2016. 288 с.

Зимогляд В. Я. Регіон у системі міжнародних відносин / В. Я. Зимогляд // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2014. № 4 (23).

Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.

Мельник В. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи / В. Мельник, Л. Скочилас // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2002. Вип. 4.

Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.

Міжнародні системи і глобальний розвиток. Підручник / за ред. Л. В. Губерського, В. А. Манжолі. К., 2008. 606 с.

Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підручник / А.Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О.О. Любіцева. К.: Знання, 2015. 551 с.

Регіонознавство : підручник для студ. ВНЗ. / В.В. Копійка та ін. ; за аг. Ред. Л.В.Губерського, В.А. Смолія. К.: Київський університет, 2014. 638 с.

Регіональна політика: методологія, методи, практика / Відп. ред. М. І. Долішній. Л.: ІРД НАНУ, 2001. 720 с.

Студенніков І. Регіоналістика і регіонознавство: проблеми методології та категоріального апарату / І. Студенніков // Регіональна історія України. 2007. №1. С. 67-78.

Тема 3. Глобалізація і регіоналізація

Питання до теми самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте особливості глобалізаційних і регіоналізаційних процеси на різних етапах історичного розвитку до кінця ХХ ст.
2. У чому полягає сутність сучасної глобалізації?
3. Як відбувається залучення до процесів глобалізації посткомуністичних держав?
4. Назвіть головні проблеми, що породжуються глобалізацією.
5. Чому проект регіональної інтеграції є альтернативою глобалізації?
6. Чи можна вважати регіоналізацію закономірним наслідком глобалізації?
7. У чому різниця між регіоналізацією та регіоналізмом?
8. Зробіть порівняльний аналіз сучасних геополітичних моделей регіоналізації.

Література:

Воронов І. О. Глобалізація і політика: реалії і перспективи соціальних трансформацій / І. О. Воронов. К.: Генеза, 2004. 287 с.

Гелд Д., МакГрю Е., Голдблатт, Д. Перратон Дж. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура. К.: Фенікс, 2020. 584 с.

Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика. Луганськ: Альма-матер, Знання, 2002. 664 с.

Глобалізація : навч. посіб. / М. Вотс, В. Босхард, Д. Хамелс та ін. ; пер. з англ. В. Алексашин ; адапт. Н. І. Гражевська. К., 2007. 476 с.

Глобалізація і сучасний міжнародний процес: монографія / за заг. ред. Б. Гуменюка і С. Шергіна. К. : Університет «Україна», 2009. 508 с.

Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с.

Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.

Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Дж. Стігліц. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 362 с.

Ritzer G., Dean P. Globalization: Conceptualization, Origins, and History. 2nd Edition. Oxford, 2019. 606 p.

Schultz M. Regionalization in a Globalizing World. A Comparative Perspective on Forms, Actors and Processes / M Schultz, F., Soderbaum, J. Ojendal. L. N. Y.: Zed Books, 2001. P. 250-266.

Steger M. B. Globalization : A Very Short Introduction / M. B. Steger. – 4th ed. Oxford, United Kingdom ; New York, USA : Oxford University Press, 2017. 148 p.

Тема 4. Процеси європейської інтеграції та регіоналізації

Питання до теми самостійної роботи:

1. Зробіть порівняльний аналіз історичні форм європейської інтеграції у Давнину та Середні віки.
2. Якими були інтеграційні та дезінтеграційні наслідки Реформації?
3. Схарактеризуйте форми європейської інтеграції Нового часу.

4. У чому полягає значення діяльності Р. Н. Куденхове-Калергі та створення Пан'європейського союзу для подальшої інтеграції Європи?
5. Під впливом яких чинників формувалися погляди прихильників європейської інтеграції після Другої світової війни?
6. Зробіть порівняльний аналіз ефективності діяльності регіональних об'єднань Західної та Східної Європи в 50-х - 80-х роках.
7. Якими були причини та наслідки підписання "Угоди про Європейський Союз"?
8. У чому полягають особливості інтеграційних процесів на пострадянському просторі?

Література:

- Бєбик В. М. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика / В. М. Бєбик, С. О. Шергін, Л. О. Дегтерьова. К.: Університет «Україна», 2006. 208 с.
- Євроатлантичне співробітництво та міжнародні організації : навчальний посібник / [Деменко О. Ф. та ін.] ; під заг. ред. канд. іст. наук, доц. Пошедіна О. І. К. : НУОУ, 2011.
- Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.]. К. : НАДУ, 2016. 288 с.
- Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб / О. П. Іваницька. К.:Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.
- Крушинський В. Ю. Британська Європа чи Європейська Британія: Велика Британія в європейських інтеграційних процесах / В. Ю. Крушинський. К.: ВПЦ «Київській ун-т», 2003. 214 с.
- Малик Я. Й. Організація Північноатлантичного Договору: зміст і характер діяльності: навчальний посібник / Я. Й. Малик, Ю. М. Мороз. Львів: ПАІС, 2006. 90 с.
- Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ні роки): Підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001. 622 с.
- Keating M. Regions and Regionalism in Europe / M. Keating. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2004. 692 p.
- Laursen F. Chapter 1. Regional Integration: Some Introductory Reflections // Comparative Regional Integration. Europe and Beyond / F. Laursen. Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2010. 282 p.

Тема 5. Процеси політичної регіоналізації на Американському континенті

Питання до теми самостійної роботи:

1. Визначте основні риси процесів регіоналізації у доколумбовій Америці. та у колоніальний період.
2. Як вплинули на інтеграційні й дезінтеграційні процеси на Американському континенті створення США та проголошення незалежних держав Латинської Америки?
3. Чи можна вважати результатом реалізації «Доктрини Монро» створення першої регіональної політичної організації Америки – Панамериканського союзу?
4. Як відбувалася військова інтеграція країн Америки під час та після завершення Другої світової війни?
5. У чому полягають причини створення та напрями діяльності Організації американських держав?

6. Зробіть порівняльний аналіз діяльності субрегіональних об'єднань Латинської Америки.

7. Якими були причини та наслідки створення Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА)?

Література:

Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Монографія. / Макаренко Є.А., Погорська І.І., Рижков М.М. та ін. К.: Центр вільної преси, 2014. 472 с

Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.

Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб / О. П. Іваницька. К.:Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.

Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.

Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.

Тема 6. Процеси політичної регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці

Питання до теми самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте регіони Близького і Середнього Сходу та Африки у Давнину та Середні віки.

2. В чому полягали особливості процесів регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці в XVI – першій половині XX ст.?

3. Якими були причини створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав?

4. Зробіть порівняльний аналіз діяльності регіональних військово-політичних організацій Близького та Середнього Сходу другої половини XX ст.

5. Яким чином арабо-ізраїльські війни вплинули на регіональні процеси?

6. В чому полягали завдання створення та основні напрями діяльності Організація ісламської конференції?

7. Схарактеризуйте основні напрями діяльності Організації Африканської Єдності (Африканського Союзу).

Література:

Будагьянц М. Виклики «Арабської весни»: соціально-психологічний та соціально-політичний аналіз / М. Будагьянц, Л. Осьодло // Наук. вісн. Львів. держ. у-ту внутр. справ. 2014. № 1. С. 48–57.

Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.

Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С. Б. Сорочана і Л. В. Войтовича. Львів: Видавництво “Апріорі”, 2011. 880 с.

Козицький А.М. Новітня історія Азії та Африки: [Посіб. для студ. істор. і гуманітар. фак-тів ун-в] / А.М. Козицький. Львів: Афіша, 2004. 430 с.

Мішин О. В. Особливості формування та функціонування безпекових механізмів Африканського союзу / О. В. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 95, ч. 1. С. 13–17.

Мішин О. Миротворча діяльність Африканського союзу / О. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 98, ч. 1. С. 3–5.

Тема 7. Процеси політичної регіоналізації в Азії та АТР

Питання до теми самостійної роботи:

1. Як вплинуло поширення буддизму на ментальне згуртування територій регіону?
2. У чому полягають головні особливості регіональної взаємодії у Східній та Південній Азії у Модернову добу?
3. Схарактеризуйте основні фактори розвитку підсистеми міжнародних відносин Південної Азії в середині ХХ – на початку ХХІ ст.
4. Чи можна вважати, що ядерний чинник й відповідний статус Індії та Пакистану істотно впливає на міжнародні відносини регіону?
5. У чому полягають основні причини створення та еволюції АСЕАН?
6. Під впливом яких чинників відбувався процес створення та діяльності АТЕС?
7. Схарактеризуйте зміст Шанхайської декларації 1996 р. та основні напрями регіонального співробітництва в рамках ШОС.

Література:

- Горобець І.В. Процеси формування системи регіональної безпеки в Південній Азії (початок 1990-х – середина 2010-х років). К.: Міленіум, 2017. 418 с.
- Городня Н.Д. АСЕАН: створення й етапи розвитку // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Історія. 2010. Вип.102. С.7-10.
- Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.
- Ігнат'єв П.М. Індія на шляху до лідерства в Південній Азії / П.М. Ігнат'єв. Чернівці: Книги – ХХІ, 2006. 504 с.
- Козицький А.М. Новітня історія Азії та Африки: [Посіб. для студ. істор. і гуманітар. фак-тів ун-в] / А.М. Козицький. Львів: Афіша, 2004. 430 с.
- Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 863 с.
- Шишкін І. Азійські країни АТР: державний лад, політичні системи, зовнішня політика : навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. 124 с.
- ASEAN Foreign Ministers' Statement on The Situation in Ukraine. ASEAN. February 26, 2022. URL: <https://asean.org/wp-content/uploads/2022/02/ASEAN-FM-Statement-on-Ukraine-Crisis-26-Feb-Final.pdf>.

Тема 8. Міжнародна діяльність політичних еліт. Політичні еліти Європи

Питання до теми самостійної роботи:

1. Яким чином міжнародна діяльність політичних еліт впливає на процеси регіоналізації?
2. Визначте поняття міжнародної регіональної еліти.
3. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності політичних еліт Європи в античну добу та добу Середньовіччя.

4. Схарактеризуйте зовнішньополітичні імперативи європейської буржуазії Нового часу.
5. Проаналізуйте зовнішньополітичні доктрини європейських правлячих кіл в ХХ ст.
6. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності радянської партійної еліти та партійної еліти комуністичних країн Центрально-Східної Європи.
7. Схарактеризуйте особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору
8. У чому полягають головні протиріччя та загальні регіональні інтереси політичних еліт країн сучасної Європи?

Література:

- Євроатлантичне співробітництво та міжнародні організації : навчальний посібник / [Деменко О. Ф. та ін.] ; під заг. ред. канд. іст. наук, доц. Пошедіна О. І. К. : НУОУ, 2011.
- Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.]. К. : НАДУ, 2016. 288 с.
- Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.
- Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб / О. П. Іваницька. К.:Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.
- Історія сучасного світу : соціально-політична історія. XV - початку XXI століть : навч. посіб. / [Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, М. М. Карабанов [та ін.] ; за ред. Ю. А. Горбаня. 4-те вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2012. 438 с.
- Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; уклад.: К. К. Баранцева, О. І. Пошедін, Л. А. Шереметьєва ; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с
- Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.
- Москва Г. Правлячий класс. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Mosca_Gaetano/Pravliachyi_klas_frahment/
- Сокур С. П. Лобістська діяльність у країнах та інституціях ЄС: монографія / С.П.Сокур; Київськ. нац. унів. ім. Т.Г. Шевченка. Київ. 2020. 256 с.
- Транснаціональні корпорації / І. О. Давидова, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Харків : Форт, 2018. 175 с.
- The British political class. URL: <https://www.economist.com/britain/2017/06/10/the-british-political-class-is-not-up-to-the-job>

Тема 9. Міжнародна діяльність політичних еліт Америки

Питання до теми самостійної роботи:

1. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності політичних еліт доколумбової Америки та періоду Великих географічних відкриттів.
2. Як зовнішньополітичні доктрини колоніальних еліт Америки вплинули на причини та хід Американської революції XVI-XVIII ст.?
3. Схарактеризуйте напрями міжнародної діяльності політичних еліт США, Канади, Латинської Америки в XIX - першій половині ХХ ст.

4. Яким чином інтереси політичних еліт США і Канади сприяли процесам регіоналізації в другій половині ХХ ст.

5. У чому полягають причини змін в політичній системі і зовнішньополітичних доктринах політичних еліт латиноамериканських країн в другій половині ХХ ст.?

6. Схарактеризуйте напрями регіонального співробітництва політичних еліт країн Латинської Америки в другій половині ХХ ст.

7. Якими є головні особливості розвитку і міжнародної діяльності політичної еліти США та її ролі в процесах сучасної регіоналізації?

Література:

Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Монографія. / Макаренко Є.А., Погорська І.І., Рижков М.М. та ін. К.: Центр вільної преси, 2014. 472 с

Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / З. Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 236 с.

Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.

Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. Посіб / О. П. Іваницька. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 720 с.

Москва Г. Правлячий класс. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Mosca_Gaetano/Pravliachyi_klas_frahment/

Политические элиты США. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/istoricheskaya-evolyutsiya-politicheskoy-elity-ssha>

Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Дж. Стігліц. К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 362 с.

США і світ ХХІ століття : монографія / Пахомов Ю.М., Коваль І. М., Шергін С.О. та інші. К.: Центр вільної преси, 2013. 620 с.

Транснаціональні корпорації / І. О. Давидова, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Харків : Форт, 2018. 175 с.

Тема 10. Міжнародна діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки

Питання до теми самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте процес формування політичних еліт та їх зовнішньополітичних інтересів на Стародавньому Сході.

2. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності політичних еліт Близького і Середнього Сходу та Африки в епоху Візантійської імперії й Арабського халіфату.

3. Яким чином зовнішньополітичні інтереси і діяльність еліт Османської імперії сприяли процесам регіоналізації?

4. Як процеси деколонізації на Близькому і Середньому Сході й в Африці позначилися на міжнародній діяльності місцевих еліт?

5. Яке значення у протистоянні регіональних еліт мали конфесійні, ідеологічні, національні фактори?

6. Схарактеризуйте сучасні форми взаємодії еліт регіону й пошук спільних форм політичної та економічної співпраці на регіональному рівні у постбіполярний період.

7. Наведіть приклади політичної, економічної, фінансової активності політичних еліт регіону за його межами на початку ХХІ ст.

Література:

Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.

Мішин О. Миротворча діяльність Африканського союзу / О. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 98, ч. 1. С. 3–5.

Мішин О. В. Особливості формування та функціонування безпекових механізмів Африканського Союзу / О. В. Мішин // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Київ. нац. ун-т, Ін-т міжнар. відносин. Київ, 2011. Вип. 95, ч. 1. С. 13–17/

Моска Г. Правлячий класс. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Mosca_Gaetano/Pravliachyi_klas_frahment/

Тема 11. Міжнародна діяльність політичних еліт Азії та АТР

Питання до теми самостійної роботи:

1. В чому особливості формування політичних еліт стародавньої Азії та їх зовнішньополітичних інтересів?
2. Чи змінилися в Середні віки у порівнянні з Давниною зовнішньополітичні інтереси еліт держав Азії?
3. Якою мірою політичні еліти країн Азії впливали на процеси взаємодії країн Сходу і Заходу в Новий час?
4. Схарактеризуйте причини та форми боротьби політичних еліт країн Азії за національне визволення.
5. Яким чином Холодна війна впливала на вибір векторів регіональної та позарегіональної співпраці азіатських політичних еліт?
6. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності п'яти поколінь політичної еліти КНР.
7. Проаналізуйте рівні регіональної взаємодії політичних еліт Азії і АТР на сучасному етапі.
8. В чому полягають основні протиріччя політичних еліт Азії та АТР на регіональному і глобальному рівні?

Література:

Городня Н.Д. АСЕАН: створення й етапи розвитку // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Історія. 2010. Вип.102. С.7-10.

Іваницька О. П. Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навч. посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2018. 444 с.

Моска Г. Правлячий класс. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Mosca_Gaetano/Pravliachyi_klas_frahment/

Філь Ю.С. Індуські вестернізовані еліти Північної Індії (1858–1921). Київ: Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, 2018. 220 с.

Шишкін І. Азійські країни АТР: державний лад, політичні системи, зовнішня політика : навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. 124 с.

Roett R., Paz G. Latin America and the Asian Giants. Evolving Ties with China and India. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2016. 336 p.

Тема 12. Міжнародна діяльність регіональних політичних партій зарубіжних країн

Питання до теми самостійної роботи:

1. Назвіть головні фактори виникнення регіональних політичних партій країн сучасного світу.
2. В чому полягають особливості й якою є типологізація регіональних партій Європи?
3. Проаналізуйте головні проекти мікрорегіоналізації Європи.
4. Доведіть, що євроскептицизм можна вважати різновидом європейського регіоналізму.
5. Зробіть порівняльний аналіз поглядів і організаційних структур євроскептиків.
6. В чому полягають причини феномену «регіонально-федеральної» партії Баварії ХСС?
7. Порівняйте атлантичну (англо-саксонську) та європейську моделі регіональних виборів.
8. Наведіть приклади сучасних регіональних референдумів та їх наслідки.

Література:

- Гелей С. Д. Політико-правові системи світу: навч. посіб. / С.Д. Гелей, С.М. Рутар. К.: Знання, 2006. 668 с.
- Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої ; уклад.: К. К. Баранцева, О. І. Пошедін, Л. А. Шереметьєва ; пер. Л. А. Шереметьєвої. К. : НАДУ, 2016. 116 с
- Калітчак Р. Регіоналізм в європейських інтеграційних процесах / Р. Калітчак. К.: Знання, 2007. 304 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. К., 2012. 759 с.
- Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України / За ред. С. Максименка. К.: Логос, 2000. 72 с.
- Тарнавський О. Формування поняття та типологій євроскептицизму / О. Тарнавський // Гілея: науковий вісник. 2016. № 109. С. 338-343.

Тема 13. Міжнародна діяльність організованої злочинності в регіонах світу

Питання до теми самостійної роботи:

1. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності організованої злочинності у Давнину, Середні віки та Новий час.
2. Схарактеризуйте основні етапи історії міжнародної організованої злочинності в ХХ столітті.
3. Назвіть приблизні обсяги грошових оборотів транснаціональних злочинних організацій та їхні політичні проекти на національному, регіональному, глобальному рівнях.
4. Як саме сучасна організована злочинність встановлює контроль над державними інститутами окремих країн та впливає на прийняття рішень щодо питань регіоналізації та інтеграції?
5. В чому причина успіхів італійських злочинних угруповань на національному, регіональному, глобальному рівнях?
6. Яке місце у сучасній міжнародній діяльності посідає організована злочинність країн Центрально-Східної Європи та СНГ.
7. Зробіть порівняльний аналіз міжнародної діяльності організованої злочинності країн Європи, Азії, Африки, Америки.

Література:

Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях. Монографія. / Макаренко Є.А., Погорська І.І., Рижков М.М. та ін. К.: Центр вільної преси, 2014. 472 с.

Биленчук П. Д. Транснаціональна преступність: состояние и трансформация / П. Д. Биленчук, С. Е. Еркенов, А. В. Кофанов. Киев.: Атика, 1999. 276 с.

Володін П.В. Сучасні проблеми глобального світу // Гуманітарний вісник ЗДІА. 2010. № 40. С. 95-103.

Журавльова Л. В. Політика Сполучених Штатів Америки щодо протидії незаконному обігу наркотиків у діалозі США – Латинська Америка (1980-ті – 1990-ті рр.) // Zaporizhzhia Historical Review. 2021. Vol. 5(57). С. 208-218.

Транснаціональні корпорації / І. О. Давидова, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Харків : Форт, 2018. 175 с.

Organized Crime in Europe: Conceptions and Realities // Policing: A Journal of Policy and Practice, 2(1), 2008. P. 7-17.

Тема 14. Регіональні політичні конфлікти

Питання до теми самостійної роботи:

1. В чому полягають сутність та базові причини регіональних політичних конфліктів?
2. Зробіть порівняльний аналіз історичних форм регіональних політичних конфліктів у Давнину, Середні віки, Новий час.
3. Схарактеризуйте особливості регіональних політичних конфліктів у ХХ ст.
4. Порівняйте види регіональних політичних конфліктів сучасності.
5. Чим відрізняються один від одного націонал-сепаратизм, політичний екстремізм, тероризм?
6. В чому полягають причини політизації ісламу та якими є її наслідки в різних регіонах світу?
7. Схарактеризуйте особливості етнонаціональних та політичних конфліктів на пострадянському просторі.

Література:

Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с.

Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с.

Капітоненко М. Міжнародні конфлікти / М. Капітоненко. К.: Либідь, 2009. 352 с.

Лиман С. І. Оборонний пакт АUKUS : інструмент безпеки чи крок до загострення конфліктів в Індо-Тихоокеанському регіоні // Міжнародні економічні відносини. Сталий розвиток України в умовах глобалізації та Європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність. ФЕНІКС-2022: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (31 травня 2022 року, м. Харків). Х., 2022. С. 93-95.

Лиман С. Військово-політична співпраця Франції та Кіпру в 2017-2022 рр. й проблеми регіональної безпеки // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: Україна і світ в умовах воєнних викликів. (30 червня 2022 року). Суми, 2022. С. 31-34.

Локальні війни та збройні конфлікти другої половини ХХ століття (Історикофілософський аспект): Монографія / О. І. Гуржій, С. П. Мосов, Макаров В. Д. та ін. К.: Знання України, 2006. 356 с.

Мандрагеля В. А. Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософсько-соціологічний аналіз: Монографія / В. А. Мандрагеля. К.: ЄУ, 2003. 570 с.

Перепелиця Г.М. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи. К.: Стилос – ПЦ “Фоліант”, 2003. 256 с.

- Проскуріна О.О. Політична конфліктологія / О.О. Проскуріна, О.І. Ладиґа, Л.І. Ладиґа. Луганськ: ЛНУ ім. Т. Шевченка 2012. 359 с.
- Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія / В. М. Бебик, С. І. Копійка, Є. А. Макаренко та ін. К.: Вадекс, 2019. 442 с.
- Doroshko M. S., But S. A. China-India's conflict of interest in the region of South Asia // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2020. Випуск 142. С. 4-14.
- Stern P.C., Druckman D. (eds.). International Conflict Resolution after the Cold War. Washington, DC: National Academy Press, 2000. 626 p.
- Webel C., Galtung J. (Eds.). Handbook of Peace and Conflict Studies. N.Y.: Routledge, 2007. 406 p.

Тема 15. Україна в інтеграційних процесах сучасності

Питання до теми самостійної роботи:

1. Яке місце посідали українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку?
2. Схарактеризуйте історичні регіони та сучасний адміністративний устрій України.
3. Як національні інтереси України збігаються з її участю в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації?
4. Розкрийте особливості еволюції політики України щодо інтеграційних проектів на пострадянському просторі.
5. В чому полягають причини євроатлантичної інтеграції України?
6. Як регіональна еліта впливає на регіональний політичний процес і реалізацію державної політики в Україні?
7. Схарактеризуйте регіональні рухи й організації України.

Література:

- Андрусів В. Українська еліта: звідки наш досвід. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2009/11/06/104771.htm>
- Беззуб І. Регіональна політика в Україні: сучасний стан та стратегія реформування URL: <https://www.nbuviap.gov.ua/index.php?...id..>
- Головатий М. Кому служить наша еліта? // Персонал плюс. 2007. № 22.
- Гошовська В. А. Українська еліта у державотворчому процесі сучасної України / В. А. Гошовська. К.: НАДУ, 2013. 201 с.
- Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ_Рег_он_пол_т%20\[Режим%20совместимости\].pdf](https://www.if.gov.ua/.../ЗУ%20Держ_Рег_он_пол_т%20[Режим%20совместимости].pdf)
- Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамических геополитических перемен / А. Зленко. Х.: Фолио, 2004. 559 с.
- Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / С. В. Віднянський [та ін.]; НАН України, Інститут історії України. К.: Генеза, 2004. 616 с.
- Кремень В.Г. Україна: ідентичність у добу глобалізації (начерки метадисциплінарного дослідження) : [наук. вид.] / В. Г. Кремень, В. М. Ткаченко / В. Г. Кремень. К.: Знання України, 2013. 416 с.
- Культурно-цивілізаційний простір Європи і України: особливості становлення та сучасні тенденції розвитку: кол. монографія / керівник авторського колективу А.І Кудряченко // Інститут європейських досліджень НАН України. К.: Університет “Україна”, 2010. 405 с.

Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник / О. С. Кучик, О. А. Заяць. К.: Знання, 2010. 334 с.

Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: монографія / за заг. ред. С. Шергіна, В. Космини, Л. Чекаленко. К. : ДАУ при МЗС України, 2017. 440 с.

Новітні виклики у відносинах України та ЄС : монографія / Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін, М. Є. Чулаєвська [та ін.] ; за заг. ред. Г. П. Ситника, Л. А. Шереметьєвої. Київ : НАДУ, 2016. 136 с.

Парахонський Б.О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. : [наук. вид.] / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська ; Нац. ін-т стратег. дослідж. К. : НІСД, 2015. 98 с.

Регіональний портрет України / С. А. Горобчишина, Т. В. Колосова, М. В. Лациба та ін. К.: УНЦПД, 2003. 336 с.

Ткаченко В. Україна: quo vadis – куди йдемо? / В. Ткаченко. К.: ЛОГОС УКРАЇНА, 2017. 422 с.

Україна і світ: прагнення змін / М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов [та ін.]. К.: Дух і літера, 2010. 448 с.

Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник / Л. Д. Чекаленко, С. Г. Федуняк. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с.

Щербак Ю. Україна: виклик і вибір: перспективи України в глобалізованому світі XXI століття / Ю. Щербак. К.: Дух і Літера, 2003. 578 с.

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післяатестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни

ЗРАЗОК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Якою є структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах?
2. У чому різниця між регіоналізацією та регіоналізмом?
3. Під впливом яких чинників формувалися погляди прихильників європейської інтеграції після Другої світової війни?
4. Якими були причини та наслідки створення Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА)?

ЗРАЗОК ТЕСТІВ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

- 1. Асоціація регіональних досліджень заснована в 1965 р. у :**
 - A. КНР;
 - B. Індії;
 - C. Великій Британії;
 - D. Іспанії.
- 2. Маастрихтський договір про Європейський Союз був підписаний у :**
 - A. 1980 р.
 - B. 1987 р.
 - C. 1992 р.
 - D. 1999 р.
- 3. У 2015 р. працю під назвою «На захист регіонознавства в глобалізованому світі» надрукував :**
 - A. Стівен Хенсон;

В. Барак Обама;
С. Микола Баранський;
D. Альберт Гор.

Завдання для підсумкового контролю

1. Проблема інституціоналізації і самоназви міжнародно-політичного регіонознавства.
2. Теоретичні основи аналізу регіональних аспектів міжнародних політичних відносин.
3. Об'єкт, предмет і завдання міжнародно-політичного регіонознавства.
4. Формування регіонального структурного рівня системи міжнародних відносин.
5. Проблема визначення понять «регіон» і «міжнародно-політичний регіон».
6. Класифікація регіонів.
7. Міжнародно-політичні регіони на макрорегіональному і субрегіональному рівнях.
8. Структура регіональних порядків в міжнародних політичних відносинах
9. Системний підхід під час аналізу регіональних аспектів міжнародних відносин.
10. Держави, імперії й регіони Стародавнього світу.
11. Феодална роздробленість і централізація в Середні віки.
12. Абсолютизм, колоніалізм і національно-визвольний рух Нового часу.
13. Сучасна глобалізація і регіоналізація. Проблеми, що породжуються глобалізацією.
14. Соціально-економічні, політичні та культурні наслідки глобалізації для регіонів світу.
15. Регіоналізація як закономірний наслідок глобалізації.. Регіоналізація та регіоналізм.
16. Теоретичні підходи до аналізу феномена регіоналізації.
17. Сучасні геополітичні моделі регіоналізації.
18. Історичні форми європейської інтеграції в Давнину.
19. Історичні форми європейської інтеграції в Середні віки.
20. Історичні форми європейської інтеграції Модернової доби.
21. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі в першій половині ХХ ст.
22. Початковий етап західноєвропейської інтеграції (до 1957 р.)
23. Регіональні об'єднання Західної Європи в другій половині 50-х - 80-ті роки.
24. Регіональна інтеграція країн Східної Європи в кінці 1940-х - 1980-ті роки.
25. Підготовка та реалізація "Угоди про Європейський Союз".
26. Сучасна регіональна підсистема міжнародних відносин в Європі.
27. Перспективи та проблеми європейської інтеграції. Брекзит 2016.
28. Європейська регіональна інтеграція і НАТО.
29. Інтеграційні процеси на пострадянському просторі.
30. Процеси регіоналізації у доколумбовій Америці та в період Великих географічних відкриттів.
31. Інтеграційні й дезінтеграційні процеси в Америці в кінці ХVІІІ – на початку ХХ ст. Перша регіональна політична організація Америки – Панамериканської союз.
32. Військова інтеграція країн Америки під час та по закінченні Другої світової війни.
33. Створення та діяльність Організації американських держав.
34. Особливості регіональної взаємодії в Американському регіоні в епоху Холодної війни.
35. Інтеграційні процеси в Південній Америці на зламі ХХ – ХХІ ст. Створення та основні напрямки діяльності МЕРКОСУР.
36. Інтеграція північноамериканських держав в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
37. Регіони Близького і Середнього Сходу та Африки у Давнину та Середні віки.

38. Процеси регіоналізації на Близькому і Середньому Сході та в Африці в XVI – першій половині XX ст.
39. Створення та основні напрямки діяльності Ліги арабських держав.
40. Регіональні військово-політичні організації Близького та Середнього Сходу другої половини XX ст. .
41. Арабо-ізраїльські війни та їх вплив на регіональні процеси.
42. Інтеграційні процеси в арабському світі в другій половині XX – на початку XXI ст.(ОАР, Хашимітська Арабська Федерація та ін.)
43. Організація ісламської конференції : завдання та основні напрями діяльності.
44. Процес деколонізації Африки і формування ідей панафриканізму. Проекти регіоналізації на 1-й конференції народів Африки в Аккрі (1958).
45. Створення та основні напрями діяльності Організації Африканської Єдності (ОАЄ).
46. Політичні та поргівельно-економічні регіональні об'єднання сучасної Африки .
47. Регіони Східної та Південної Азії у Давнину та в Середні віки.
48. Особливості регіональної взаємодії у Східній та Південній Азії у Модернову добу.
49. Регіональні політичні процеси в Азії в 1914-1945 рр.
50. Загальна характеристика та фактори розвитку підсистеми міжнародних відносин Південної Азії в середині XX – на початку XXI ст.
51. Індо-пакистанські конфлікти та проблема безпеки у Східній Азії. Ядерний чинник в міжнародних відносинах регіону.
52. Створення та еволюція АСЕАН.
53. Причини перетворення Китаю на сучасного економічного лідера регіону.
54. Шанхайська декларація 1996 р. Основні напрями регіонального співробітництва в рамках ШОС.
55. Основні параметри регіональної політики Австралії та Нової Зеландії.
56. Поняття «політична еліта», її структура та функції. Міжнародна регіональна та глобальна еліти.
57. Міжнародна діяльність політичних еліт Європи в античну епоху.
58. Міжнародна діяльність політичних європейських еліт епохи Середньовіччя. Роль Церкви і лицарської ідеології в процесі формування її зовнішньополітичних доктрин.
59. Зовнішньополітичні імперативи європейської буржуазії Нового часу.
60. Зовнішньополітичні інтереси еліт країн Західної Європи в XX ст.
61. Партийна еліта СРСР та комуністичних країн Центрально-Східної Європи та її діяльність в регіональних організаціях.
62. Особливості формування та міжнародної діяльності політичних еліт пострадянського простору.
63. Європейські політичні еліти і сучасний етап регіоналізації.
64. Політичні еліти доколумбової Америки та періоду Великих географічних відкриттів.
65. Зовнішньополітичні доктрини колоніальних еліт Америки XVI-XVIII ст. Зіткнення інтересів еліт та Американська революція.
66. Зовнішньополітична діяльність еліт Південної та Північної Америки в XIX ст.
67. Міжнародна діяльність політичних еліт США, Канади, Латинської Америки в кінці XIX - першій половині XX ст.
68. Процеси регіоналізації та інтереси політичних еліт США і Канади в другій половині XX ст.
69. Напрями регіонального співробітництва політичних еліт країн Латинської Америки в другій половині XX ст.
70. Сучасний етап розвитку і міжнародної діяльності політичної еліти США.
71. Роль еліт латиноамериканських країн в процесах сучасної регіоналізації

72. Зовнішньополітична діяльність політичних еліт Близького і Середнього Сходу й Африки у Давнину та Середні віки.
73. Османська імперія як регіональний лідер і зміни в етно-конфесійному складі та доктринах регіональних еліт.
74. Колоніальні захоплення європейців і створення колоніальної еліти в Африці, на Близькому і Середньому Сході.
75. Вплив деколонізації і Холодної війни на зовнішньополітичні пріоритети еліт в країнах Близького і Середнього Сходу та Африки.
76. Особливості складу та зовнішньополітичних інтересів політичних еліт Близького і Середнього Сходу в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
77. Форми співробітництва та протистояння політичних еліт країн Африки в кінці ХХ – на початку ХХІ ст.
78. Використання в політичних цілях релігійного фундаменталізму сучасними елітами Близького і Середнього Сходу та Африки.
79. Особливості формування політичних еліт країн Азії у Давнину та в Середні віки й їх зовнішньополітичні інтереси.
80. Політичні еліти країн Азії доби Нового часу в процесах регіональної взаємодії Сходу і Заходу.
81. Боротьба політичних еліт країн Азії за національне визволення в першій половині ХХ ст. та проекти регіональної інтеграції.
82. Холодна війна і проблема вибору вектора регіональної і позарегіональної співпраці азіатських політичних еліт.
83. Процес формування і склад комуністичних еліт КНР, ДРВ (СРВ), КНДР.
84. Генезис сучасної політичної еліти Китаю.
85. Рівні регіональної взаємодії політичних еліт Азії і АТР на сучасному етапі.
86. Основні суперечності сучасних політичних еліт Азії і АТР на регіональному і глобальному рівні.
87. Фактори виникнення регіональних політичних партій країн сучасного світу.
88. Особливості та типологізація регіональних партій Європи.
89. Регіони та регіональні партії як учасники міжнародних відносин: досвід регіонального розвитку Євросоюзу.
90. Євроскептицизм як різновид європейського регіоналізму. Погляди і організаційні структури євроскептиків.
91. Причини феномену та основні напрями діяльності «регіонально-федеральної» партії Баварії ХСС.
92. Моделі регіональних виборів та регіональні референдуми.
93. Макрорегіональний рівень міжнародної діяльності регіональних партій.
94. Міжнародна організована злочинність у Давнину, Середні віки та Новий час.
95. Основні етапи історії міжнародної організованої злочинності в ХХ столітті.
96. Сучасна організована злочинність: визначення та напрями діяльності в добу глобалізації.
97. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Західної Європи.
98. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Центрально-Східної Європи та СНГ.
99. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Північної Америки.
100. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Південної Америки.
101. Міжнародна діяльність організованої злочинності країн Азії та Африки.
102. Сутність та базові причини регіональних політичних конфліктів.
103. Історичні форми регіональних політичних конфліктів у Давнину, Середні віки, Новий час.
104. Особливості регіональних політичних конфліктів у ХХ ст.
105. Типологізація та види регіональних політичних конфліктів сучасності.

106. Прояв регіоналістських і сепаратистських тенденцій в політиці еліт. Поміркована, радикальна, екстремістська форми регіоналізму.
107. Поняття, сутність, регіональні рівні націоналізму, націонал-сепаратизму, політичного екстремізму, тероризму.
108. Політизація ісламу та її наслідки для розвитку конфліктів на мікро- і макрорегіональному рівні.
109. Особливості етнонаціональних та політичних конфліктів на пострадянському просторі.
110. Управління регіональним конфліктом.
111. Стратегії врегулювання регіональних конфліктів.
112. Українські землі в регіональних політичних процесах на різних етапах історичного розвитку.
113. Історичні регіони та сучасний адміністративний устрій України.
114. Україна в сучасних процесах макро- та мікрорегіоналізації.
115. Політика України щодо інтеграційних проєктів на пострадянському просторі: СНД, ЄврАзЕС, ГУУАМ тощо.
116. Євроатлантична інтеграція України. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України з НАТО та ЄС.
117. Сутність і зміст регіональної політики України. Сучасна політика децентралізації.
118. Історія формування та сучасний склад політичної еліти в Україні.
119. Регіональна еліта і механізми її впливу на регіональний політичний процес і реалізацію державної політики в Україні.
120. Регіональні рухи й організації України.

4. Завдання семестрових екзаменів

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання зекзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Екзаменаційний білет має тестову форму. Білет містить 40 тестових завдань, студент одержує 1 бал за кожну вірну відповідь.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
 Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Семестр 2

Форма навчання денна

Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»

Навчальна дисципліна: «Міжнародно-політичне регіонознавство»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Коли було створене Південноамериканське співтовариство націй?

A. 1999 р.

B. 2001 р.

